

Liturgie bij de preek: (morgendienst)

Psalm 122:1,3 / Gezang 160:1,2 / Romeinen 9:1-8 en 10:1-4,9-13 / Psalm 105:5 / Romeinen 11:13-36 / Psalm 47:2,4 / tekst: Romeinen 11:25,26 / LvdK 125:1,4,5 / Psalm 147:1,7

Wanneer u deze preek wilt gebruiken anders dan voor u zelf, wilt u dat dan even doorgeven?

Preek n.a.v. Romeinen 11:25,26 *Israël Gods volk* Hatter-Noord, 16 september 2007

Volk van God, geliefde gemeente van de Messias Jezus,
Br/zr, j/m, welkome gast,

‘ Hamas, Hamas, Joden aan het gas ’. Dat kun je nog wel eens horen scanderen in voetbalstadions door tegenstanders van Ajax. Ook zie je wel dat de Jodenster met deze club in verband wordt gebracht. Of je nou fan van Ajax bent of niet – wat vind je daar van?

Of wat dacht u van deze uitspraak: Weet lieve christenen, dat gij na de duivel geen bitterder, giftiger en heviger vijand hebt dan een echte Jood. De Joden zijn een zware last, een pest. Zij nestelen zich te midden van de christenen, zuigen hen uit door hun vervloekte woeker en zijn hen de baas... Wat moeten wij doen met dit verdorven, verdoemde volk van de Joden? Ik wil een eerlijke raad geven: in de 1^e plaats dat hun synagogen of scholen in brand worden gestoken. Verder dat hun huizen eveneens in brand worden gestoken of vernield. Ten derde dat gebedenboeken en Talmoeds hun ontnomen worden, omdat daarin slechts afgoderij, leugens, vloek en lastering wordt geleerd.

Weet je wie dit heeft gezegd? Onze beste brave broeder Maarten Luther!

Vind je ’t dan gek als met zo’n voedingsbodem iemand als Adolf Hitler er enkele eeuwen later niet voor terugdeinst Joden *Untermenschen* [dia 1] te noemen, daadwerkelijk synagogen in de brand te steken, en uiteindelijk zelfs 6,5 miljoen Joden over de kling te jagen!? En tegelijk dat de kerk, dat christenen, daar toch maar mondjesmaat tegen in verzet kwamen?

→ [dia 2] Hoe kijk jij, hoe kijkt u tegen de Joden, tegen het land en volk Israël aan?

Na de Tweede Wereldoorlog is er wel het een en ander veranderd. Joden hebben zichzelf nadrukkelijk een plek op de wereldkaart gegeven, door in 1948 de Staat Israël [dia 3] uit te roepen, en vervolgens de een na de andere oorlog van hun Arabische buurlanden te winnen.

In Jeruzalem is een museum, *Yad Vashem*, dat de gruwelijkheden van eeuwen antisemitisme (Jodenhaat) met haar climax in de holocaust (de vernietiging van de Joden), op indrukwekkende wijze laat zien. Ontroerend is dat beeld van Jakob [dia 4] wiens armen tekort komen om zijn kinderen te beschermen. Mij overvalt dan een collectief schuldgevoel: *wat hebben we de Joden aangedaan!?* En ik realiseer me dat iedere centimeter land veroverd is op de vijand. Een vijand die nog steeds niets liever wil dan de Joden terugschrijven in de Middellandse Zee. Wie zal het Israël daarom kwalijk nemen als ze zich met hand en tand verzetten tegen een nieuwe *Ausradierung*?

De Tweede Wereldoorlog heeft zeker invloed gehad op hoe christenen tegen het volk van de Joden aankijken. [dia 5] Organisaties als Christenen voor Israël staan vierkant achter de Joodse Staat, jaarlijks bezoeken duizenden christenen van *all over the world* het land van de bijbel, en Israël kan rekenen op de sympathie van westers-christelijke landen als de VS en Nederland. Het is zelfs zo dat er nogal wat christenen zijn die de stichting van de Joodse Staat in 1948 zien als eerste stap op weg naar vervulling van oude bijbelse beloften. Zij verwachten dat uiteindelijk heel Israël samengebracht worden binnen de eigen landsgrenzen, het land dat al aan stamvader

Abraham voor eeuwig was beloofd. Teruggave van bijbels land aan de Palestijnen vinden zij dan ook niet acceptabel. Dit land behoort aan de Joden!

Maar dan heb je wel een probleem. Want wat moet je dan met al die Palestijnse en Arabische broeders en zusters van ons? **[dia 6]** Vergeet niet dat er in die buurlanden van Israël heel wat christenen wonen! Onvoorwaardelijke steun van christenen uit het westen voor Israël voelt dan als een slag in hun gezicht. Zij hebben vóór 1948 eeuwen lang in bijbels Palestina gewoond, vaak in goede harmonie met hun Joodse buren. Maar opeens is daar dan die Israëliëische Staat, zij worden verdreven en moeten gaan wonen in miserabele vluchtelingenkampen. Opeens in haat en nijd met het broedervolk van de Joden. En dat zou dan het plan van God zijn met zijn volk. Zijn volk dat dan opeens weer samenvalt met het Joodse!? → Vind je het raar dat onze Palestijnse en Arabische broeders en zusters daar geweldig veel moeite mee hebben!? En dat het hun godsbeeld ook danig aantast!? Is de Vader van Jezus Christus dan alleen maar de God van de Israëliëten!?

Daarmee is het onderwerp van deze preek volgens mij razend actueel.

Aan de ene kant de vraag of die christenen gelijk hebben die de Joden op bijbelse gronden door dik en dun steunen en een massale bekering van Joden verwachten in de Messias Jezus Christus?! En aan de andere kant of Palestijnse en Arabische christenen terecht het gevoel moeten krijgen dat het Joodse volk een streepje voor heeft, en dat Israël nog steeds Gods uitverkoren volk is?! Daarover wil ik het in deze preek graag met u hebben, vanuit Romeinen 9 - 11.

Het was voor de apostel Paulus (die de brief schreef aan de gemeente in Rome) uitermate pijnlijk, omdat het zijn eigen volk betrof. En het was voor de christenen uit die begintijd van de kerk een raadsel, net als het ook voor ons onbegrijpelijk kan zijn, dat uitgerekend het volk waaruit de Messias Jezus geboren is, dat uitgerekend het volk waaronder Hij gewoond en gewerkt en gepreekt heeft en zijn wonderen gedaan, dat uitgerekend het volk dat Hem gekruisigd zag worden en Hem had kunnen zien opstaan uit de dood, dat uitgerekend dat zo bovenmate gezegende volk aan Jezus de Christus voorbij ging. Wat moet dat Jezus zelf en ook God de Vader verdriet hebben gedaan!

Ik stel mij voor dat het ongeveer zo voelt als wanneer in deze tijd kinderen die binnen de kring van het verbond geboren zijn, en die daarom ook gedoopt mochten worden, en die opgegroeid zijn in een omgeving met liefde en eerbied voor God, wanneer die kinderen, ondanks al dat goede en mooie, zichzelf toch niet aan de Here kunnen of willen geven, en Hem uiteindelijk de rug toekeren. Ook dat doet intens verdriet.

Daarom dat hartstochtelijk verlangen van Paulus (9:1-5, vergelijk 10:1). Hij wil desnoods zelf wel vervloekt worden en van Christus gescheiden, als hij daarmee maar zijn volksgenoten weer tot kinderen van God kon maken. Paulus wil niets liever dan dat alle Joden Jezus als de beloofde Messias aanvaarden en gered worden. En wij zeggen: wie wil dat niet!?

God wil dat ook, en Hij nog ruimer en breder: God wil dat *alle mensen* tot geloof komen en behouden worden.

Nu zal iemand zeggen: als God dat dan zo graag wil, waarom zorgt Hij daar dan niet voor?! God geeft toch het geloof aan wie Hij wil? Hij kiest je toch uit!?

Zeker, daar gaat het zelfs vrij uitgebreid over in Romeinen 9 - 11. En dan zie je heel duidelijk ook dat er geen vanzelfsprekendheid is. Je kunt niet gerust achterover leunen als je geboren wordt binnen het Joodse volk, of als je lid bent van de kerk. Beide zijn geen toegangskaartjes tot de hemel! **[dia 7]** *God kiest een mens niet uit op grond van zijn daden, maar omdat Hij hem roept.* Dat is heel duidelijk. En in dat roepen is God niet willekeurig, nee Hij roept je op grond van zijn barmhartigheid en welbehagen. **[dia 8]** *Alles hangt dus af van God en zijn barmhartigheid, niet van de wil of de inspanning van de mens.*

Tegelijk is het zo dat God niemand *dwingt* om te geloven. God zal je nooit dwingen om in Hem te geloven als je dat zelf niet wil. Een mens houdt wat dat betreft zijn eigen verantwoordelijkheid. De mens is een *relationeel wezen* (dat maakt 'm anders dan een dier) en dat betekent dat een mens *antwoord* kan geven op het roepen van zijn Schepper. Het betekent ook dat een mens kan kiezen, en – hoe pijnlijk voor de Schepper ook, en hoe vreselijk uiteindelijk (wanneer hij blijft bij z'n keus) voor de persoon in kwestie zelf – dat 'ie dus ook *nee* tegen God kan zeggen.

Geen vanzelfsprekendheid. Vandaar ook het onthutsende dat in Paulus tijd meer heidenen tot geloof in Jezus Christus komen, dan – wat je toch eerder zou verwachten – Joden. Tegelijk zit daar ook Gods verkiezende genade achter: *...wat mijn volk niet was, zal Ik mijn volk noemen; wie mijn geliefde niet was, zal Ik mijn geliefde noemen...*

En wat was nou de opvallende bottleneck, waarover de Joden struikelden? **[dia 9]** *Ze handelden alsof het van hun daden afhing en niet van geloof.* → Ik ben wel eens benieuwd hoeveel gereformeerden ook dat idee hebben – dat hun ziel en zaligheid afhangt van wat zij al of niet doen, in plaats van van hun geloof!?

Geen vanzelfsprekendheid maar genade! Want het is zo duidelijk: *als je mond belijdt dat Jezus de Heer is en je hart gelooft dat God Hem uit de dood heeft opgewekt, zul je worden gered.* Niet meer en niet minder! En daarbij is er voor God geen verschil tussen Joden en niet-Joden, tussen blanke mensen of bruine mensen, tussen rijke of arme lui, tussen gereformeerden of niet-gereformeerden. *Hij geeft zijn rijke gaven aan allen die Hem aanroepen.* → je moet je aan Hem overgeven! Daar gaat het om. Geen vanzelfsprekendheid, maar wonderlijk geloof!

Maar het verbond dan? Als Israël, waarmee de Here toch zo nadrukkelijk zijn verbond heeft gesloten, als *zelfs Israël* uiteindelijk toch niet gelooft - wat voor waarde heeft zo'n verbond dan nog?! Da's een begrijpelijke en terechte vraag!

Paulus gebruikt, om hier antwoord op te geven, het voorbeeld van de olijfboom. Deze boom **[dia 10]** komt veel voor in het Middellandse Zeegebied. In het OT wordt hij regelmatig gebruikt als beeld voor het volk Israël (Jeremia 11:16, Hosea 14:6). De boom is een prachtig plaatje bij wat Paulus duidelijk wil maken. Israël is als een boom door God geplant, en het heeft zijn bestaan en groei helemaal aan Hem te danken. Met de wortel van de boom zal Abraham worden bedoeld, die als het ware het begin van de boom vormt. Daarbij gaat het niet puur om de persoon Abraham, maar meer om de genade (belofte) die in hem zichtbaar wordt. Indirect is de wortel dan ook symbool voor de Here Jezus: de genade (belofte) heeft in Jezus Christus immers zijn volheid gekregen. Met het voorbeeld van de edele olijfboom spreekt Paulus heel direct tot de heidenchristenen (11:13). Zij kunnen namelijk uit het niet-tot-geloof-in-Jezus komen van de Joden makkelijk de verkeerde conclusie trekken, dat zij meer/beter zijn dan die ongelovige Joden. Paulus geeft toe dat Joden die niet de Here Jezus als Messias aannemen als takken zijn die worden afgebroken van de stam. En dat er daarmee ruimte komt voor de christenen uit de heidenen om in de stam geënt te worden. Maar dat is er volgens Paulus geen enkele reden om trots te worden of je meer/beter te voelen dan de Joden. Want:

[dia 11a] 1) het is *niet vanzelfsprekend* dat heiden-christenen delen in het heil van Israël. Het is zelfs tegennatuurlijk! Heidenen blijven wat dat betreft 'wilde loten' die van origine niet op de 'edele olijfboom' thuishoren. Ook hier is het alleen weer genade dat het gebeurt!

[dia 11b] 2) het is *vanwege Israël* dat het gebeurt: God wil *Israël* redden. En als heiden-christenen menen ergens recht op te hebben, vallen ze in dezelfde fout als de Joden, en zullen dan ook op dezelfde wijze daarvoor gestraft worden, nl met het afgebroken worden van de stam.

[dia 11c] 3) en tenslotte is er geen enkele aanleiding te verwachten dat Israël zich *niet* zal bekeren. Wat ligt er meer voor de hand, dan dat de edele takken op hun eigen olijfboom worden teruggeplaatst!

Wat dat betreft laat die olijfboom heel mooi *de constante lijn* van OT naar NT zien:

- a. **[dia 12a] God is niet veranderd.** Hij is nog steeds trouw aan Israël. Zijn geschiedenis laat zien dat niet werk van mensen, maar zijn eigen genade altijd de basis geweest van Gods handelen, en dat zal dus ook altijd zo blijven.
- b. **[dia 12b] God heeft zijn volk niet verstoten.** Zijn geschiedenis laat zien dat er altijd ongeloof en ontrouw is geweest van de kant van het volk. Maar daar tegenover is God altijd de betrouwbare geweest, die zijn beloften hield. Altijd ging God verder. Na de zondeval. Na de zondvloed. Na de ballingschap. Steeds bleef er een rest over. De olijfboom is dan ook niet omgehakt en door een christelijke boom vervangen! De christelijke kerk is *niet in de plaats* van het oude Israël gekomen. Het is ook *geen tweede heilslijn* naast die van Israël. Nee, de christelijke kerk is de NT-voortzetting van het reddende werk dat God al in het OT met Israël is begonnen. Laat de kerk, laat iedere christen dat alsjeblieft goed beseffen: *niet wij dragen de wortel, maar de wortel draagt ons!* Dus toch een speciaal plekje voor het Joodse volk? Ja, want het is het volk van het verbond! (zie ook :28,29) Laten we 't volk waaruit wij geestelijk voortkomen alsjeblieft niet vergeten!

Alleen zeg ik er wel gelijk bij: er is geen vanzelfsprekendheid! Nooit zal iemand omdat Jood is worden behouden. Net zomin als gedoopt zijn of lid van de kerk zijn garantie is voor eeuwig leven.

En Romeinen 11:25,26 dan? Daar staat toch maar **[dia 13a]** *...slechts een deel van Israël werd onbuigzaam, en dat alleen tot het moment dat alle heidenen zijn toegetreden. Dan zal heel Israël worden gered...* Wat betekent dit dan? Nou niet dat er aan het eind van de tijd vanzelfsprekend/ sowieso/ per definitie een 'generaal pardon' voor alle Joden is. Want waarom maakt Paulus zich dan nog druk? Als alles toch goed afloopt? En waarom zou Paulus kort daarvoor dan nog zeggen dat geloof in Jezus Christus absoluut noodzakelijk is om gered te worden. → Je kunt volgens mij niet anders concluderen dan dat wat voor iedereen geldt, ook voor Joden, ook voor Palestijnse en Arabische christenen en zelfs voor gereformeerde kerkmensen in Nederland geldt: alleen bij het verbond horen is niet genoeg. Je zult ook moeten *leven in dat verbond*, en dat kan niet anders dan door Jezus Christus als je Heiland en Messias te aanvaarden. Redding is er nooit, voor niemand niet, buiten Jezus Christus om.

En die massale bekering van Joden aan het eind van de tijd?

Zeker kan God wonderen doen, en laten we bidden en hopen dat er inderdaad nog heel veel Joden Jezus als hun Messias aannemen. Paulus zegt dat hij hoopt dat het tot geloof komen van heidenen Israël jaloers zal maken. Dat ze door het geloof, de hoop en liefde van christenen opnieuw getrokken worden naar de God en Vader van Jezus.

Alleen: *je kunt niet op grond van deze tekst verwachten dat er zo'n massale bekering komt.*

Ik vind de vertaling van de NBV wat dit betreft ongelukkig. Als je vers 25,26 leest zou je haast de indruk krijgen van een *algemene verzoening*: dat alle mensen (*alle heidenen, heel Israël*) uiteindelijk toch wel gered worden. Terwijl Paulus dat, gezien wat hij hiervoor allemaal geschreven heeft, nooit kan hebben bedoeld.

Het gaat in vers 25,26 veel meer om een *volheid*. Het betekent niet dat er geen enkele heiden, of geen enkele Jood, buiten zal blijven staan, maar veel meer dat iedereen die geroepen is en door de heilige Geest aan die roeping gehoor geeft, de bruiloftszaal binnengaat.

Verder is ook de vertaling van 'dan' omstreden (*dan zal heel Israël...*). Dat wekt de indruk dat er een tijdsvolgorde is: eerst dit (alle heidenen die ingaan) en dan dat (heel Israël behouden).

Mogelijk, en meer voor de handliggend vind ik de vertaling *zo of aldus*. Dan wordt de zin: **[dia 13b]** **totdat de volheid van heidenen ingaat, en zo zal heel Israël worden gered.** Wanneer de volheid van de heidenen is bereikt, is ook het behoud van Israël voltooid. *Zo* slaat dan terug op alles wat Paulus daarvoor had gezegd. En *heel Israël* heeft dan iets in zich van compleetheid, iets dat af is, waar niets meer aan ontbreekt.

[dia 14a] Laten we het volk van de Joden oprecht en van harte liefhebben en intens voor hen, en voor andere kinderen van het Verbond die hun roeping voorbijgaan, bidden dat zij Jezus Christus als hun Messias aanvaarden.

[dia 14b] Laten we ook voor onze Palestijnse en Arabische broeders en zusters bidden, dat zij de God en Vader van Jezus Christus ook als hun God blijven aanbidden.

En dat er vrede, ware *sjalom* komt, onder allen die de Messias geloven. Amen